

www.nb.rs

ЊИВА

Ратарски недељни лист.

Број 4.

23. (10.) јануара 1916.

XIX. год.

Претплата је: 3 круне на целу годину.
Издази сваке недеље.

Уредништво и наклада «Њиве» је:
Budapest, Egyetem-utca 4.

Издази и на мађарском, словачком, рушњачком, румунском и немачком језику.

Збор неколицине учитеља на ратишту.

Около њих су грували топови, падале гранате и звиждаху им око ушију пушчана танад, но то њих тринајсторица учитеља не узимаху на ум, него потражише — кроз ту ватрену кишу — једно заклоњеније место, на висоравни Добердо, да онде одрже свој збор и договор.

Свакојако то учинише онда, када им је било слободно да се одморе иза борбе.

Ови «народни надничари» како их згодно зовемо и време које је одређено за одмор душе и тела, употребеше на користан збор. Председавао је најстарији међу њима, а најмлађи је водио перо.

Таке дворане за зборисање још нико никада није имао. Зидови јој

беху од самих стена, седишта беху парчад камења а гранитне плоче беху сто. Оне речи, које онде записаше у записник, драже су од свих слова који досада ужљебише у мрамор.

Под слободним небом сви осећаху као да су у цркви. Отворише седишцу и сви у глас свечано запеваше народну химну.

Док је из њихових грла летео небу глас вере и наде, рикали су топови и гроктале су непријатељске пушке.

Када их је прешло узбуђење, решише, да они остају и као војници учитељи, да ће и даље пратити своје стручне листове и да ће скупљати од своје сиротиње прилоге за учитељске сироте и удове. Овим показаше да и у чељустима смрти остадоше прави учитељи.

Наш учитељ је и пре рата проводио свој живот у борби. Борио се

са оскудицом, а често и са људима, који нису марили за школу.

Ми смо досадашње победе задобили својим јунаштвом, Немци су их постигли својим знањем.

Наш је војник са мајчиним млеком усисао храброст; немачког војника је научио његов учитељ како да савлада непријатеља свога.

Ценимо и ми учитеље, јер нас они уче надмоћнијем оружју: знању.

Од оних, којима ћемо поверити тело и душу наше деце, не жалимо ништа. Ако учитељ буде имовно осигуранији, он ће бити доспешнији, те ће све своје сувишно време употребити у корист наше деце.

Наши се учитељи и на ратишту врло добро понесоше.

Било је и таквих, који су мислили, да они који су цео век баратали са пером у руци, да ти нису дорасли за бритку сабљу. Но ти се преварише, када видеше, да наши учитељи чак и јурише предводе.

Много је учитеља пало. Сабор је сада донео закон, по којем ће се држава старати за породице у рату пострадалих учитеља.

Сабор је од своје стране учинио што је могао, да олакша положај учитељске сирочади, а и држава је дужна да им, где год може, помогне.

Из данашњег рата може свако исцрпети много поука. Данас многи прогледавају и бивају свеснији својих дужности. Када буде наступео мир, свако ће помагати учитеља у школи, јер нас он онде спрема за борбе у животу.

Не заборавимо на наше учитеље.

Много их је погинуло на ратиштима. У својим безименим гробовима сигурно сањају о својим селима, својој школи, о доброј и неваљалој дечици, о разумним и равнодушним родитељима, једном речи о добру и злу, које их је сналазило у борби за живот.

Мирно почивај драги и јуначни наш учитељу! Сањај о свету који ће бољи бити и који ће разумети, да си ти благослов села. Твој рад и твоја смрт мора донети народу лепших дана.

Новије владине наредбе.

Државна Влада издала је прошлих дана више изнимних наредаба, од којих доносимо следеће по нас важније:

Употреба залихе гуме у ратне сврхе.

Министар за земаљску одбрану издао је наредбу, да ће се од сада по целој земљи у ратне сврхе употребљавати сваковрсна сирова гума, аутомобилни и стројни гумени огртачи и обручеви од тврде гуме.

Обласне цене детелине.

Најновија министарска наредба установила је највише цене детелине. Према истој по целој земљи, у чистој тежини, метарска цента стаје:

Сирово семе детелине просто од велике виле косе 320 круна;

Сирово семе детелине, које се може

очистити од велике вилине косе 285 круна;

Сирово семе детелине, које се не може очистити од велике вилине косе 255 круна;

Семе од детелине за које оловни обласни печат јамчи да је без вилине косе 445 круна;

Семе од детелине, за које обласна црвена значка или оловни печат јамче, да је прочишћено али још не сасвим просто од вилине косе 415 кр.

При продаји у малом, односно највише до 25 кр., последње две врсте стају по килограму 4.80 ф., односно 4.60 фил.

Огледало светскога рата.

До сада непобедима Црна Гора — побеђена је, пао је Ловћен, заузето је Цетиње, престоница Црне Горе — и сам краљ Никола I-ви положио је оружје, предао се са војском своје силноме суседу цару и краљу Франц Јосифу I-ом, на милост и немилост, безусловно.

Поглавар генералнога штаба војске генерала Кевеша рекао је: «Дух и чудновато прегаштво наше војске јаче је и од саме природе. Синиви равнице, и то по годинама људи старији, подносе такове напоре, какове историја ратова још није познавала.»

И заиста је наша војска задобила победом Црне Горе велику славу и заслужила највећу похвалу. Освојила је, заузела је вис Ловћена, који је до сада био увек непобедим; освојила је и престоницу Црне Горе — Цетиње, које није никада ни утврђивано, јер су Црногорци били уверени, да му се нико не може ни приближити, а немо ли заузети га.

Кад је министар-председник, преузвишени г. гроф Стеван Тиса, у прошли понедељак у подне, у нашем државноме Сабору изјавио: Црна Гора полаже оружје и моли Аустро-Угарску за мир — поздравио је Сабор ову изјаву министра-председника радосно и са великим одушевљењем. Сваки је уверен, да је овај чин Црне Горе предзнак и почетак крају ратовања, у којем ћемо ми и наши савезници бити победници.

Пад Црне Горе је уједно и пад Италије, јер су њени интереси на Јадрану овим не само угрожени, него тако рећи уништени.

Русија је својим новијима навалама на наше војске очевидно хтела да превуче на се што више наше војске са граница своје штићенице Црне Горе и кад чује, да је након Србије и Црна Гора пала и освојена — окануће се и она својих даљих навала, које су и онако безуспешне.

Пад Црне Горе побудио је у Италији велики страх, па се талијански краљ, који је о Новој Години изјавио поносито, да ће у Рим доћи само као победилац, вратио сада у своју палату онако испод жита, да га нико при доласку му није ни дочекао.

Свињогојство у Немачкој и у Угарској.

Године 1913. било је у Немачкој укупно 21.763,000 комада свиња. Од тога изнад једне године 19.814,000 комада; испод године 1.949,000 ком.; крмача за расплод 1.588,000 комада. Просечни прираст по једној крмачи износио је 12.79 комада. Од свиња изнад једне године било је свега 361,000 комада, а то су нерастови.

Другим речима: у Немачкој уопће нема или има само врло мало свиња изнад године, осим оних за расплод. То значи, да се у Немачкој свиње у доби од 8—12 месеци кољу и тада су око 100 кила тешке. Даклем се у Немачкој годишње закоље свиња са укупном живом вагом од неких 20 милијона метар. центи, тако да на свакога становника отпада просечно 32 киле свињетине живе ваге.

У Угарској било је године 1913. укупно 6.824,657 комада свиња, од ових испод године 4.602,629 комада изнад године 2.222,028 ком.; крмача за расплод 1.390,633 ком. Просечни прираст износи по крмачи 3.30 ком.

Као што се види, Немачка има само за 197,363 комада крмача више него Угарска, али јој је годишњи

прираст за 15.211,371 ком. већи, јер крмаче у Угарској прасе годишње, просечно, 3.30 комада, а оне у Немачкој 12.79 комада, т. ј. 3.87 пута више. Но ни она 3.3 комада прасаца нису једнако вредни као исто толико прасаца у Немачкој, јер ови потоњи важе са 10 месеци, просечно, око 100 кила, док угарски прасци у истој доби вагају само око 40 кила. Отуда долази то, да у Угарској има нерамерно више свиња изнад једне године.

То је разлог великој скупоћи меса у Угарској и у Хрватској, јер наше свињогојство не може да удовољи данашњима већима захтевима, док то оно у Немачкој потпуно чини.

Разлози за што је Немачко свињогојство продуктивније, лежи, у главном, у томе, што се тамо узгајају само такве пасмине, које се брзо развијају, а прасци се врло интензивно хране, тако, да се већ са десет месеци кољу, док се код нас истом годишње свиње међу у обор и тек након шест месеци (т. ј. са 18—20 месеци) долазе на клаоницу. Осим тога не крепа услед бољег држања толико прасца у Немачкој као у Угарској.

Немачко свињогојство може својим прирастом и у данашњима приликама, потпуно да задовољи потрашњу, док то код угарског свињогојства није случај, него се у Угарској троши већ и главница, што ће нема сумње, бити од врло штетних последица.

Н
А
Р
О
Д
Н
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.nb.rs

Град Котар са источне стране.

Коњогојство у Аустро-Угарској.

Обзиром на важност коњогојства у мирно доба, требало би да нас и у ово ратно доба опет занима питање коњогојства.

У Аустро-Угарској успевају разноврне пасмине. Ми имамо пасмина: угарску, немачку, пољску, босанску, које свака за се мешана са енглеском, француском, белгијском и арапском крви, дају изврстан материјал.

Наше пастухарне и приватно коњогојство, које воде тежаци чине све могуће, а и држава томе поглавито припомаже, да имамо лепих резултата. Много се у том погледу ради у Аустро-Угарској, али опет то није довољно, те би се обзиром на коњогојство у пренесеном смислу морало још много шта урадити.

То се тиче пре свега употребе коња. Ваљало би више пазити на особита својства, способности и карактер коња, кад се употребљује. Не гледа се доста, је ли пунокрвна или полукрвна, топло- или хладнокрвна пасмина или лака или тешка.

Тако се често догађа, да се под плуг међу коњи од пасмине, а теретни коњи се узимају за физично лакши посао. Али никад не ће моћи врло добар коњ за рад учинити оно, што се очекује, да ће учинити коњ

способан за шпортеке сврхе, и обратно.

Има случајева, да се један те исти коњ може и упрезати и јахати и за пољоделске сврхе употребити, али такав коњ не ће се никад моћи исказати, како изискује школа за јахање и за возњу или циркуе, где се изводи за продукцију. Прави ће стручњак сигурно одмах видети, за који је посао који коњ. Али мора да га одабере за тај и тај посао. — Код нас се мало пази на избор, а то би било од важности за име, за добар глас коња у Аустро-Угарској. Ту се баш не ради само о том, да се створи изврстан материјал коња, него да се коњ увек корисно и прама нарави употреби.

Узгој сунцокрета.

Сунцокрета семе је изврсна храна и то не само за животиње, него и за људе. У томе семену има много уља, које исцеђено даје најфиније уље за јело. Преостале погаче имају око 32 % беланчевине, те су изврсна храна за млечну стоку и младунчад. Но сунцокретово семе може се и неисцеђено давати животињама, јер га све без разлике врло радо једу, само га ваља пре употребе прекрупити, да не би непроварено прошло кроз желудац и црева. Од знатне је користи и суха стабаљка сунцокретова, која даје изврсно гориво. Као што видимо сунцокрет се даје врло добро употребити, те се његов узгој најтоплије препоручује, нарочито у данашње време, када требамо

Бока Которска са погледом на Ловћен.

масти (односно уља) за људе и кренке крме за благо.

Сунцокрета има са једним и са више цветова. Онај са једним цветом има већи тањир, осим тога даде се брже и лакше пожњети, а раније и сазрева, због тих предности боље се препоручује саћење сунцокрета са једним цветом и ако онај са више цветова, можда, већи природ даје.

Сунцокрет дозрева свагде, где и винова лоза. Успева на разним земљама, ако су исте доста снажне, само се на хладним и тешким земљама не препоручује његов узгој. Најбоље успева на дубоким, хумозним, кречним земљама. Сунцокрет треба много биљне хране, те због тога ваља под њега земљу добро ђубрити. Због тога су за његов узгој врло zgodне свеже земље, разоране ливаде и пашњаци, крчевине и сличне.

Узгаја се слично као и кукуруз. Обично се сади у кућице и то редови у даљинама од 60—90 цм., а удаљеност у редовима 40—50 цм. У сваку кућицу треба метнути 2—3 зрна, а касније само по једну биљку оставити. На катастрално јутро треба 4—5 кила семена. Младе биљке дају се с успехом пресађивати. Једна, највише две, копње бити ће довољне, да се земљиште очисти од корова.

Жаће се у августу или септембру већ према земљишту и поднебљу. Зрели тањир одсеку се заједно са 20—30 центм. дугим дршком, те се еместе на сухо зрачно место (најбоље у чардак) да се осуше. Након тога се омлати семе. Ако је време лепо могу се тањир и у пољу су-

шити и то тако, да се одсечени тањир набоду на преостале стабаљике и тако оставе да се суше.

На катастралноме јутру роди 6—7 мет. центи семена (на добрим земљама под повољним приликама и знатно више) и 20—30 мет. центи стабаљике.

Семе има љуску из које се може најлакше тако извадити, када се пропусти кроз на широко распуштено млинско камење. Камење ће да поломи љуску, која се онда решетањем може одстранити. У ољуштеном семену има 40—50 % уља, које је светло-жуте боје, врло течна и може се употребити за зготовљање најфинијих јела.

Највећи су непријатељи сунцокрету птице, које радо једу зрело семе, а често се пута појављује на њему рђа, те наноси знатне штете.

«Gospodar».

Ђ. М.

Да се јабуке не смежурају. Ако се зимске јабуке смежурају и увену, узрок је томе, што их држимо на одвише сухоме месту. Да то спречимо, покријмо поједине редове јабука на полици са папиром; али овај папир ваља прво у пећи, фуруни добро осушити, да не буде на њему клица од плесни. Са времена на време ваља у јестичари, где нам стоје зимске јабуке, угревати воду, да би се ваздух напунио водене паре.

Ко овако буде чинио, имаће увек свежих јабука преко целе зиме.

Са југо-западнoг ратишта : Носе ручак војницима.

Празник Св. Богојављења у престоници. Овогодишњи празник Светог Богојављења прослављен је у престоници врло свечано. У православној српској цркви будимској служио је архијерејску службу преосвећени г. епископ др. Георгије плем. Зубковић, уз службу проте Велимира Недељковића, Стевана Чампрага, игумана Германа Бошковића, монаха Митрофана и ђакона Тимотеја. Пред црквом је била постројена почасна компанија војника Босанаца са војничком музиком, која је давала при најузвишенијим моментима св. литургије громке салве из пушака уз свирку краљеве химне. Црква је била тако дупком православнога света, наиме силних православних војника, као никада до сада. — По свршеном св. богослужењу носио је преосвећени г. епископ богојавленску литију на оближњи Дунав, а пратио га је тако силни свет, да је цео улични саобраћај морао за кратко време застати. Освећење Дунавске воде, уз гројање пушака и војену свирку, привукло је тако силан иноверни свет, да се будимска дунавска обала црнела од необично многих гледалаца ове дивне, узвишене црквене свечаности нашега милога и светога православља. Љубљени архијереј је по св. служби врло дуго лично по-

шкропљавао светом богојавленском водицом своје миле верне и делим освећену навору. У подне је био у епископском двору свечани обед за свећенике и војничке часнике.

Цар Вилхелм и пудар. Цар Вилхелм је својом руком, пред генералом Хинденбургом, приденуо Месеш Ференцу, 20-годишњем естергомском пудару одличје Гвозденога Крета. Месеш је одликован овим великим одликовањем за своје нечувено јуначко дело, коме је сам цар Вилхелм био очевидац. Месеш је једне ноћи скочио у реку Буг и газећи до грла по води, изгрцао је на другу обалу. Кад је био Бугу на среди, довикнуо је својој чети да пође за њим, те да ослободи на оној другој обали своје заробљене другове. Дванаест другова пођоше за Месешом. Ова малена чета навали палбом на Русе. Месеш својим мудрим распоредом побије Русе, обезбружа њих 130 и врати се са ослобођенима друговима и заробљеним Русима својој воједи натраг. Цар Вилхелм и генерал Хинденбург посматрали су помоћу светлосора са једнога брежуљка борбу Месешу и другова му. Сутра дан је цар Вилхелм пред целим пуком приденуо Месешу одличје Гвозденог Крета на јуначке груди.

Одликовање инвалида. Врховно Заповедништво наше војске наредило је, да се еаслушају записнички сви они инвалиди, који до сада нису добили одличја, те ће они за које се исказа, да су јуначки и одлично вршили своју дужност, бити накпадно одликовани.

Штедња зечева. Министар пољопривреде, преузвишени г. барон Имре Гиљан, известио је све власнике ловишта, да обзиром на то, што су зечеви са лањскога неугоднога зимскога времена постали местимце врло ретки, не ће у опште давати дозволе за ловљење.

Продаја бикова. У државној ждробани Мезехеђешу продаваће се из чорде рогате стоке мађарске пасмине 48 комада бикова двогодица. Управа државнога добра у Мезехеђешу (Mezőhegyes) шаље, на захтевање, свакоме ценовник ових бикова и њихово родословје.

НАЦИОНАЛНА
БИБЛИОТЕКА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

† Антоније Хаџић. (Из млађих година.)

Продаја гвоздених вила. При управи државнога добра у Кишберу има још и сада на продају велика залиха гвоздених вила упуљачких у Русији. Свако их може поручити по своме Опшинекоме Поглаварству. Новац за виле шиље се унапред, а возарина на жељезници при пријему.

Накотиле се врानе. Газде се туже, да су се гавранови и врानе силно накотиле и

да праве врло велику штету по усевима. Таманите свугде и свагда ове штеточиње чим год можете.

Пазимо на војничке пошиљке. Заповедништво наше војске као и војене поште туже се једнодушно, да се пошиљке управљене војницима не пакују прописно и адресе на њима не исписује јасно и читко. У тим пакетима није слободно ствари што се кваре

и адрес се мора написати тачно. Ко то не зна да напише, узалуд шаље своме војаку пакет — он га добити не може. Ко не уме да пише, нека замоли другог, да му напише адресу читко. На пакету ваља јасно написати и име и презиме онога, који шаље пакет и место где станује.

Читуља. У Новоме Саду умро је Антонije Хаџић, кр. угар. двореки саветник, српски књижевник и многогодишњи секретар и председник књижевног друштва «Матице Српске» и интендант «Српске Позоришне Дружине». Покојник је стекао себи огромних, неувелих заслуга за ширење просвете у српском роду, јер је 55 година дана стајао у средини културноме раду нашем и давао му подстреке и правца. Био је једном и саборски посланик заступајући варош Ујвидек; радио је целог века свога на братској слози Мађара и Срба у Угарској и пером и живом речи, ради чега га је и чувено књижевно друштво Кишфалудијево изабрало за свога члана. — Уређивао је годинама лист «Матицу» и књижевни часопис «Летопис»; а писао је и по мађарским листовима чланке о Србима. Са свога обилног просветног и књижевног рада био је врло признат и уважен међу Србима, Хрватима и Мађарима, а са његове скромности, несебичности, благе нарави, доброг срца и дарежљиве руке, волео га је свако когод га је познавао, а «Чика Тоду» знао је, широм крајева у којима имаде Срба, свако живи.

Мађарска Газдинска Задруга

образује бесплатно сеоске задруге, газдинске кругове и арендашка друштва и даје бесплатна савета у свима задругарским пословима. Земљоделцима даје бесплатна упутства при куповању земље, те држи исказ земаља, продаваца и купаца. Ко је рад земље да купи или да прода, нека ту своју намеру јави Мађарској Газдинској Задрузи. Адреса је ова: Budapest, IX., Üllői-út 25. szám.

Кад' ћеш мирно спати.

Изнемог'о старац седи
 А пред њиме отворена
 Стоји књига светог писма.
 Запитајте старца тога
 Шта у њојзи нађе? —
 А он ће вам рећи:
 Многе лепе грађе:
 Она ј' пуна небеснога дара
 Ту ми е' душа с Богом разговара,
 Те јад и невоље тако заборавља;
 С тога ми је свагда мила.
 Сваге ми она у свако даје време
 Да поднети могу
 Жића овог тешко бreme!
 С тога читај и ти роле мој
 Књигу пиема тог светога
 И вазда моли Творца небеснога —
 А Творац је увек спреман
 Милости ти дати --
 И ти ћеш, слатки роде мој,
 Целог свога века
 Моћи мирно спати.

Куман, 1915.

С. А. М. парох.

*

У освојеном Новомпазару.

Познати ратни извешитељ бечке «Neue Freie Presse» Рода Рода, пише у своме листу ово:

Да дођем у Новипазар, морао сам на коњу пројахати нешто више од 200 километара. Четири потпуна дана. У доба аутомобила и у крају с равним цестама могло бо се то још и поднети. Али на овај пут не бих се ја по други пут давао; — најнајвећи део пута прошао сам кроз уске кланце јадиковце, кроз која су колоне одми-

нало у разним правцима по неутрвеним горским путењцима.

Ко се стане приближавати Новомпазару са севера, пролази између кршевитога грбења долином Рашке, по некој калдрми, која има своју историју. Муслимани Санџака, од године 1913. српски поданици и робови сазидали су ову цесту гладујући, смрзавајући се и кулучећи. Пре године 1913. пролазила је државна граница испред Новогпазара; варошица Рашка припадала је Србији још за владања Милана Обреновића, док је сам Новипазар спадао под Турску. Није био дакле аустро-угарски, како многи мисле, јер су слушали о нашим гарнизонама у Санџаку. Додуше, ми смо од године 1878. до 1908. увек имали неколико батаљона, који су напоредо с турским батаљунима седели у Санџаку новомпазарском, али само у северном делу његовом, као у Плевљу. Али у самом граду Новомпазару нисмо били.

Врло немиран крај...

Срби су чували своју границу кордуном. И увек је долазило до крвавих окршаја. Арнаути су врло радо продирали баш овде у Миланову Србију, да се накраду стоге.

Много година заповедао је овде кордуном српски оружнички капетан Алекса Богосављевић, познат под именом Леша, те је написао и занимљиву књигу о гверилском бојевању с дивљим «комшијама».

По грбењу, на северу од града Новогпазара, коче се још и данас куле и карауле некадашњег српског кордуна. Дрвеће по стрминама непосећано поради слободног изгледа, а за кратко време мира под српским господством још није могло нарасти. Посејано је мало жита, мало кукуруза, а све друго је необрађено. И то мало ораница опажа се само на уској котлини Рашке, где је сама река нанела муља и земље. Пут се вијуга уз реку, долазећи из Србије, дакле из државе, која бар хоће да буде задојена западном културом — и одједанпут на истом путу отвара ми се поглед у Ориент...

Новипазар лежи у котлини. Град са деветнаест мошеја — мета мог дугог и тешког путовања. Готово бих закликтао од радости! Већ оно, што сам сустретао путем, били су људи неог цовог света: витке појаве са

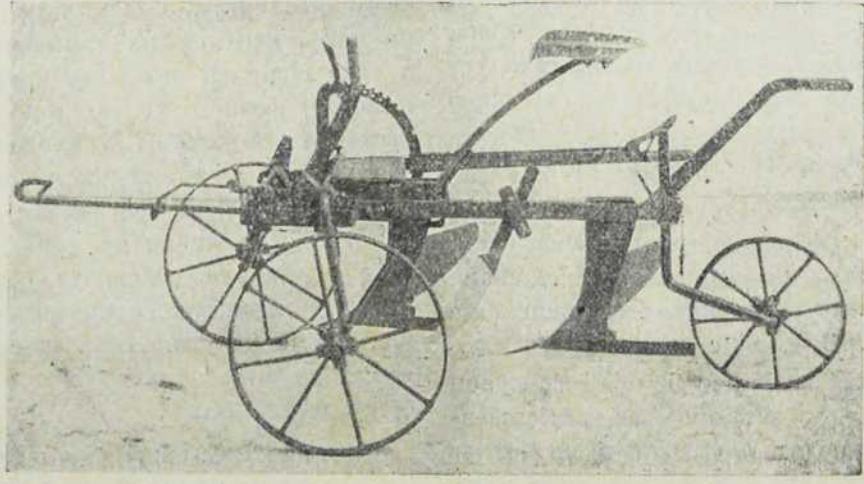
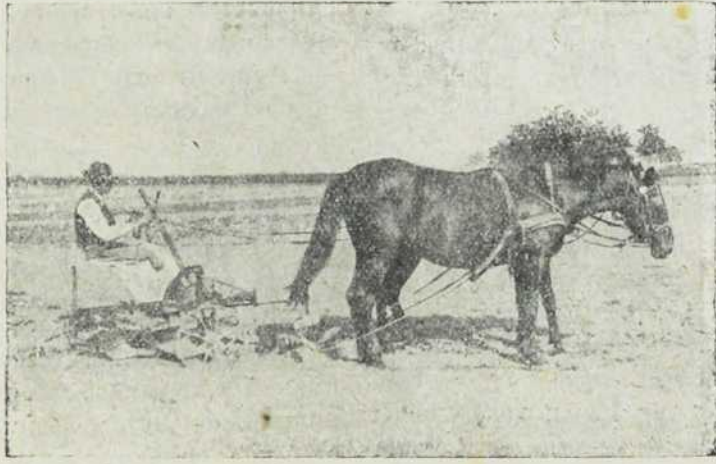
белим фесовима или црвеним турбанима, са широким кожним ђемерима око паса и белним димлијама обрубљеним црним рубовима — Арнаути или Турци, којима се шалваре (хлаће) надимљу у стотини борџа.

Као свагде на Ориенту, навлазиш на путу сваки час на чесме (изворе) и студенце. Путници овде застају, перу главе, руке и ноге, падају на колена с лицем прама истоку и моле се Алаху...

На брежуљцима унаоколо још су се јучер и прекјучер хватале у коштац немачке сатније са српским залазницама. Није то било ништа знаменито; Србима није ни било до озбиљног опирања, хтели су само да отпреме своју артиљерију, а Немци их нису пуштали на миру, него су их потискивали. Срби су и тако били већ побацали своје стрељиво у Рашку. У води и на једној мочварној ливади разабрао сам више од 500 гранатних патрона, око хиљаду шрапнелских и толику множину пушчаних, какове још никад у животу нисам видио набацане на једну хрпу. Пушке леже разбацане свагде уз обалу. — Један немачки цоручник са четири лака коњаника навалио је на једно село, које су Срби бранили, па отео седамдесет товара и заробио стотридесет Срба.

Па ипак и у овим лаким окршајима било је рањеника, којима је судба била врло немилосрдна. Многи су остали на кршевима и у грмљу без хране и пића, док није на њих набасао санитетски пас и лајањем дозвоа помоћ. Па и онда је јадни рањеник смрзавајући се од зиме, морао чекати по читаву ноћ, док није приспела носиљка. Ко је читао потресну Гаршинову приповест «Три дана», у којој се описују патње оваковог рањеника?

Јучер после подне унишао је немачки генерал са својим стожером у Новипазар; пут га је водио најпре кроз уски сокачић српскога предграђа. Чуло се само топотање коњских копита на гломазној калдрми — иначе ни гласка. И врата на кућама, и решетке на прозорима биле су затворене. Све су то једнокатне каменице с високом оградом око дворишта. Онда долази дуги турски «базар» с дрвеним ступовљем на левој и десној страни улице. Изнутра вире малени дућанчићи трговаца и занатлија. Седиле су,

Спорзонов плуг за војничке инвалиде.

мучале или стајале брадате подобе покрај
жеравице на огњишту, лево и сањиво по-
гледале на коњанике, као да се све то њих
ништа не тиче... На ћуприји (моству) стоји
неколико Арнаута; али се ни они не мичу.

На левој страни од ћуприје мален трг, а
у средини некадашњи турски конак. Огромно
злаће на два боја, а у њему читав метеж
од собица и дрвених басемака (степеница).
Из конака изненада испадну пред генерала
заступници турске општине — пет мужева
с Хамид-агом Чилирдићем, начелником на
челу, који је уједно изрекао и поздравну
беседу. Његове речи преводио је општински
писар и један хрватски заставник. Генерал
је пријазно саслушао поздрав у име удру-
жених владара и обећао чувати живот, сво-
јину и обичаје становника.

Сада је требало погледати Муслимане!
Дотрчало их је на стотине, па поклицима
«Живео!» није било краја ни конца. Генерал
сјаше са својега вранца, Хамид-ага по-
хрли и пољуби га у јуначко лице, док је
народ окупио вранца и стао љубити на њему
стремење и седло...

На вечер, кад је стожер поседоа за вечеру
у једној дрвеној соби конака, дође опет
једна поворка Турака, те донесе са собом
читав свадбени низ од самих народних јела:
најуре пун коситрени послужавник хладне
пите с месом, која није била на одмет, а
онда печених ћурана, пилића, гусака с кашом
од грашка и с ваљушкама, а на концу
опет једну «шећерли-пату». Случајно је био
баш генералов рођендан... Официрска за-
лиха изнела је сву своју залиху шампањца,

која се састојала — од двије боце! Поглавица стожера изрече најлепшу наздравницу, што се може изрећи: прочитао је најновије вести с фронта, само радосне ствари, које утврђују триумфални свршетак српске војне. «У здравље нових победа у новој години генераловој!» ... И чаше аазвекнуше.

Пред вече пошао сам ја у опћинску кућу, да посетим начелника Хамид-агу Чилерџића. Пошто су српске области побегле из града, он је преузео управу, а генерал га је потврдио у служби. Седио је подвијених ногу на једној клучици, а на глави имао турбан од жуте свиле, по чему се разабирало његово хаџијско достојанство (т. ј. да је већ био у Меки). Око њега гурали су се различити молитељи: сељаци, који су нудили своју стоку на продају немачком заповеднику, а други опет, који су се тужили, да су им немачки војници продрли у авлију (двориште), што само собом вређа конзервативног Муслимана у провинцији, док су Стамбулије већ много либералији. Долазили су аустро-угарски и немачки поданици, да затраже путне легитимације за монархију. Срби су наине били наше земљаке овде у Новомпазару скупили и држали их затворене, па је зато наш улазак у град стотинама мученика повратио слободу. Коначно је било пред начелником и таквих Турака, који су дошли да се потуже на своје српске суседе.

(Свршиће се.)

Састанци за нашу потпорну благајницу. Врло нагло расте број оних, који су похитали да осигурају себе и своју породицу код радничке потпорне благајнице. По свима крајевима уземљи држе се састанци, на којима се држе поучна предавања о користима потпорне благајнице и тим приликама се уписују за чланове врло многи, који мисле и на сутра, на своју будућност.

Одговорни уредник: **ЧИКА-СТЕВА.**

Издаје: **Franklin-Társulat,**
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

ОГЛАСИ

ФЕЛЕРОВ освежавајући, ојачавајући и добро делујући

ЕЛЗА ФЛУИД

утишава болове.

12 стакала кошта франко 6 круна код **Feller V. Jenő** апотекара у Stubica, Centrala br. 31 (Zágreb m.). Има више него 100,000 захвалница и лекарских препорука.

5643

Огласи се примају у наклади

ЊИВЕ

Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Преплатна је цена недељном, илустрованом, ратарском листу Њиви само 3 круне годишње. Поред ове малене претплатне цене добивају наши поштовани претплатници календар на дар, као божићни поклон Њивин — читаоцима.

Кад смо пре седамнаест година основали ратарски недељни лист Њиву нагласили смо: да смо ради да листом овим по јефтину цену уносимо у српску ратарску кућу здраву и корисну поуку, да забавним начином поучавамо српскога ратара корисноме знању и умењу — зарад његова свестрана напретка а у времену, у коме се свако живи отима да напредује. — Прелистајте нашу Њиву од године 1898. па до данас, па ћете се уверити из сваког ретка: да смо се поштено трудили, да се приближимо циљу, који смо истакли. Велики и неочекивани одзив, којег је стекао лист наш међу српским ратарима за ових седамнаест година излажења свога ободрава нас, да прионемо из све снаге и даље: да наша Њива буде из дана у дан све боља и лепша, а тиме српскоме ратару милија. — У то име излазиће Њива и од сада са овим подесним насловом сваке недеље једанпут, на целом табану овако лепе глатке артије, урешена лепим и одабраним сликама и доносиће у свакоме броју: поуке из пољоделства, воћарства и из сваке друге гране кориснога рада; учиће ратаре пчеларењу, гајењу стоне и пернате живине; извештаваће га о новостима у народу и држави, називаће му шта бива по свету; саопштаваће му земаљске и државне законе и уредбе; поучаваће га у разним важнијим грађанским пословима; одговараће на његова питања и упутиће га како да се помогне у својој нужди и потреби. — Овако лепо урешен, јефтин, забавно-поучни, недељни лист као што је наш лист Њива, — снажиће Србина ратара у борби живота за његов опстанак и напредак. У то име молимо све Србе ратаре који радо читају и читањем се пријатно забављају и поучавају: да се претплате на Њиву одмах од првих бројева, а ми ћемо им лист слати тачно и уредно. Лист је наш јефтинији и од погачица, зато га нико не може добити на вересију. — Претплата се шиље на адресу:

A Nyiva kiadóhivatalának Budapest, IV., Egyetem-utca 4.